

Tóth Imre

(1932-2025)

Tóth Imre 1932. május 24-én született Szombathelyen, Tóth Zsigmond kertészinspektor és Egyed Margit második gyermekeként. Mivel a kor szokásainak megfelelően – második gyermekként – édesanyja papnak szánta, a Premontrei Rend szombathelyi iskoláiban végezte alap- és középfokú tanulmányait, egészen a rend 1948-as feloszlásáig, megalapozva azt a széles körű műveltséget, amely később is mindig jellemezte őt.

1952-ben a tehetősebb kertészek ellen indított koncepciók perke tragikus változást hoztak családjá életében: édesapját perbe fogták, vagyonát és életét veszítette. A családapától és megélhetésétől megfosztva édesanyja gyermekeivel Budapestre költözött.

Tóth Imre 1952-ben nyert felvételt a Kertészeti és Szőlészeti Főiskolára, ahol 1957-ben szerzett diplomát, szakmai pályáját is a főiskolán kezdte. A Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszéken töltött be tudományos gyakornoki állást, és bár

nagyon szívesen maradt volna már akkor is az egyetemi oktatói pályán, és a tanszék is örömmel támogatta volna ebben, politikai okok miatt, mint „osztályidegen” – akkor – nem maradhatott.

1960-tól 1971-ig ezért Vácrátóton, az MTA Botanikai Kutatóintézet Botanikus Kertjében dolgozott, ahol az ő nevéhez fűződik a mára hazánk legnagyobb gyűjteményes kertjévé vált dendrológiai gyűjtemény fejlesztése. A II. világháborúban hatalmas károkat szenvedett, lepusztult gyümölcsöskertekkel és elvadult, gyomfákkal benőtt parkkal borított területen valódi növénygyűjtemény kialakítását kezdte el, miközben az intézet faiskolai természetével és a hatalmas kert fenntartásával is foglalkoznia kellett. Fontos szerepet játszott a botanikus kert nemzetközi kapcsolatainak kiépítésében, a magcsere kiterjesztésében. Több nemzetközi expedíción is részt vett, ekkor volt alkalma olyan távoli országok növényvilágát is megismerni, mint Kína. Az utazások nemcsak a növényállomány gazdagítását alapozták meg, de tapasztalatairól, élményeiről később a hallgatóknak is élvezetes előadásokat tartott. Kósa Géza, a botanikus kert későbbi vezetője szavaival élve: „Tevékenysége nélkül nem jöhetett volna létre hazánk leggazdagabb, nemzetközileg is elismert botanikus kertje, az MTA tulajdonában lévő Nemzeti Botanikus Kert.”

Bár nagyon szerette a gyűjteményes kerti munkát is, a szakmai kihívás mellé csak igen szerény anyagi körülmények párosultak, ezért alapos megfontolás után, 1971-ben elfogadta a felkérést a Fővárosi Kertészeti Vállalat Tahiban lévő díszfaiskolájának a vezetésére, amit 1992-ig, „első nyugdíjba vonulásáig”

szintén rendkívül eredményesen végzett. Ezen időszak alatt irányításával és tervei alapján a Tahí Faiskola területe kétszeresére bővült, a teljes termesztőfelület elérte, sőt meghaladta a 100 hektárt.

Oktatói elkötelezettsége a szakmai kihívások közepette sem maradt eredmény nélkül, hiszen bár oktatói állományban akkor nem maradhatott, óraadóként már szakmai munkásságának kezdetén is részt vett a kertészeti felsőoktatásban, melynek elismeréséül a Kertészeti Egyetem 1986-ban címzetes egyetemi docensi címet adományozott részére.

1992-ben, immár nyugdíjasként teljesülhetett az álma, visszatért a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszékére, ahol a fásszárú dísznövényekkel kapcsolatos ismeretek tanításának hamar az egyik legkiemelkedőbb oktatójává vált. Jelentős szerepet vállalt a gyakorlati, valamint levelező oktatásban is, több éven át négy tantárgyat tárgyelelősként gondozott. Munkáját a hallgatóság is maximálisan elismerte, szigorúsága ellenére igazságosnak tartották, szerették és tisztelték.

Aktívan részt vett a tanszék dendrológiai kutatásaiban, honosítási és nemesítési tevékenységében, valamint a Budai Arborétum növényanyagának gazdagításában is. Szakértői munkáját a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (korábban OMMI) is rendszeresen igénybe vette.

Tanszéki oktatási és kutatási feladatai mellett alapító tagja volt a Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Szövetségének és mintegy tíz évig látta el ügyvezető elnöki feladatait.

1969-től kezdve munkásságát tizenhét szakkönyv és három államilag elismert növényfajta fémjelzi, emellett a kertészeti szakirodalom egyik legmegbízhatóbb szakmai lektoraként számos további kiadvány megszületésében segítkezett. Élete fő művének a 2012-ben megjelent, „Lomblevelű díszfák, díszcserjék kézikönyve” című munkáját tartotta, mely egy hazánkban addig még nem látott részletességű, évek aprólékos, kitarító munkájával írt és szerkesztett kompendium lett.

Munkáját a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem 1990-ben Ráde Károly Emlékéremmel, a Budapesti Corvinus Egyetem 2004-ben Entz Ferenc Emlékéremmel ismerte el.

2017-ben a Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Szövetsége a magyar gyűjteményes kertekért végzett kiemelkedő munkásságáért Sempervireo-díjat adományozott részére.

Óriási tudásával párosuló munkabírása, kitarása, már-már közmondásos precizitása és szerénysége a fiatalabb generációknak is példaértékű volt. Közismerten és elismerten az egyik legnagyobb tudású dendrológus volt hazánkban. Óriási tapasztalatát, a fásszárú dísznövényekkel kapcsolatos átfogó és részletes ismereteit hosszú évtizedeken át osztotta meg hallgatóinkkal. A kertész és tájépítész hallgatók képzésében egyaránt jelentős részt vállalt, még „második nyugdíjba vonulása” után is óraadó oktató volt a Kertészettudományi Kar Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszékén, valamint a Tájépítészeti Kar Kert- és Szabadtértervezési Tanszékén.

Tóth Imre tanár úr egy kiemelkedően gazdag szakmai életpálya után, 80 éves korában fejezte be oktatói pályafutását, ezt a kerek évfordulót a Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszéken munkatársai körében együtt ünnepeltük. Ekkor volt részünk abban a ritka megtiszteltetésben, hogy Tanár Úr személyesen is visszaemlékezett pályája tapasztalataira, és örökre emlékezetünkbe véstük az intézmény iránti elköteleződését, az alma mater tiszteletét, mely visszaemlékezésének minden szavát áthatotta.

A tanszék szeretve tisztelt Imre bácsija 2025. május 13-án, életének 93. évében távozott az élők sorából. Személyében a kertészeti dendrológia és a díszfaiskolai termesztés kiemelkedő szaktekintélyétől búcsúzunk, akinek tudása és elhivatottsága példaként áll tanítványai és munkatársai előtt.

Szakmai hagyatékát gondosan ápoljuk, emlékét kegyelettel őrizzük.

Honfi Péter